This PDF you are browsing now is a digitized copy of rare books and manuscripts from the Jnanayogi Dr. Shrikant Jichkar Knowledge Resource Center Library located in Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University Ramtek, Maharashtra.

KKSU University (1997- Present) in Ramtek, Maharashtra is an institution dedicated to the advanced learning of Sanskrit. The University Collection is offered freely to the Community of Scholars with the intent to promote Sanskrit Learning.

Website
https://kksu.co.in/

Digitization was executed by NMM

https://www.namami.gov.in/

Sincerely,

Prof. Shrinivasa Varkhedi
Hon'ble Vice-Chancellor

Dr. Deepak Kapade
Librarian

Digital Uploaded by eGangotri Digital Preservation Trust, New Delhi
https://egangotri.wordpress.com/

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय, रामटेक
हस्तलिखित संग्रह

दाखल क्र M444अ विषय _____.
नाव. अध्यात्मरामायण (सुंदरकांड) (मुद्रित).
लेखक/लिपीकार _____.
पृष्ठ 9 काळ _____ पूर्ण/अपूर्ण

Checked 2012

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

४७ मद्वाक्यंशृणुध्वंयच्छुभंसद्योहितंभवेत् ४८ वाक्यमाहनेति इदानीमेवमेमयारामःस्वप्नेदृष्टस्तत्त्वयः४९ कथंदृष्टस्तदाह अरुन्धेतसमागतःसयुक्तः
५०सांकेजानकीमारोप्य अगस्त्यपर्वतस्यमूर्धनिर्ध्वमागोभ्यिताद्दष्टः एवंरामविषयंशुभमस्वप्नमुक्त्वारावणविषयमशुभस्वप्नमाह रावणइति ५१ व

एवंतोभीषयंतीस्तारक्षसीर्विकृताननाः निवार्यत्रिजटावृद्धाराक्षसीवाक्यमब्रवीत् ४७ शृणुध्वंदुष्टराक्षस्योम
द्वाक्यंवोहितंभवेत् ४८ नभीषयध्वंरदतींनमस्कुरुतजानकीम् इदानीमेवमेस्वप्नेरामःकमललोचनः ४९आ
रुह्यैरावतंशुभ्रंलक्ष्मणेनसमागतः दग्ध्वालंकापुरींसर्वांहत्वारावणमाहवे ५० आरोप्यजानकींसांकस्थितो
दृष्टोगमूर्द्धनि रावणोगोमयन्हदेतैलाभ्युक्तोदिगंबरः ५१ अगाहत्सुत्रपोत्रैश्चकृत्वावदनमालिकाम् विभी
षणस्तुरामस्यसन्निधौत्हृष्टमानसः ५२ सर्वांकरोतिरामस्यपादयोर्भक्तिसंयुतः सर्वथारावणंरामोहत्वास
कुलमंजसा ५३ विभीषणायाधिपत्यंदत्वासीतांशुभाननाम् अंकेनिधायस्वपुरींगमिष्यतिनसंशयः ५४ त्रि
जटायावचःश्रुत्वाभीतास्तारक्षसस्त्रियः तूष्णीमासंस्तत्रतत्रनिद्रावशमुपागताः ५५ तर्जितारक्षसीभिः
सासीताभीतानिविद्रुता त्रातारंनाधिगच्छंतीदुःखेनपरिमूर्छिता ५६ दनमालिकांस्वमुंडमालांस्वहस्तेछत्वाः

गाहदित्यर्थः मन्वेवंकिलंकाराक्षसैवंभविष्यतीत्याशंक्यनेत्याह विभीषणइतिरामस्यसेवांकरोतिएवंविधःस्वप्नेदृष्टोनःसोऽत्रराज्यंक
र्त्तेत्याह सर्वैर्मेत्यादि ५१ ५३ ५४ ५५ त्रातारमप्रामुवतीदुःखेनमूर्छितामूर्छितेवाश्रुयुक्तेनेत्रेचिंतयंतीदमात्मनासहाब्रवीत् ५६

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

५७ मृतौहृतनिश्चयामरणस्यकंचिदुपायंकमप्युपायमजाननीशारवामालंब्यचिरायानिहदिनिशेषः५८ इतिश्री॰सुंदरकांडेद्वि॰सर्गः
ननस्तदुपायंनिश्चित्याहोद्बंधनेनवेति १ उद्बंधनसाधनमाह दीर्घावेणीति अथानंतरंएवंमरणायनिश्चितबुद्धिर्जानकींविलोक्येत्यन्व

अश्रुभिःपूर्णवदनाचिंतयंतीदमब्रवीत् प्रभातेभविष्यंतिराक्षस्योमांनसंशयः इदानीमेवमरणंकेनोपाये
नमेभवेत् ५७ एवंसदुःखेनपरिप्लुतासाविमुक्तकंठंरुदतीचिराय आलंब्यशारवांहृतनिश्चयामृतोनजानती
कंचिदुपायमंगना ५८ इतिश्री॰सुंदरकांडेद्वितीयःसर्गः२ उद्बंधनेनवामोक्ष्येशरीरंराघवंविना जीवि
तेनफलंकिस्यान्ममरक्षोधिमध्यतः १ दीर्घावेणीममात्यर्थमुद्बंधायभविष्यति एवंनिश्चितबुद्धिंतांमरणा
यायजानकीम् २ विलोक्यहनुमान्किंचिद्विचार्यैतदभाषतशनैःशनैःसूक्ष्मरूपोजानक्याःश्रोत्रगोवचः ३
इक्ष्वाकुवंशसंभूतोराजादशरथोमहान् अयोध्याधिपतिस्तस्यचत्वारोलोकविश्रुताः ४ पुत्रादेवसमाःसर्वे
लक्षणैरुपलक्षिताः रामश्चलक्ष्मणश्चैवभरतःश्चैवशत्रुहा ५ ज्येष्ठोरामःपितुर्वाक्याद्दंडकारण्यमागतः
लक्ष्मणेनसहभ्रात्रासीतयाभार्ययासह ६

यः २ किंचिद्विचार्यअयंक्वचनावसर इतिनिश्चित्यसूक्ष्मरूपः सन् जानक्यास्तस्याएवश्रोत्रगंयथाभवतितथाशनैःशनैरभाषतेत्यन्वयः ७
३ तद्वचआह इक्ष्वाकुरिति ४ लक्ष्मणेःसामुद्रिकेलक्षणोक्तमलक्षणोः शत्रुहःशत्रुघ्नास्यइत्यर्थः ५ ६ ७ ८ ९ १०

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

७ देवगणादीनामभिवशब्दो आदिनानागादिसंग्रहः अशेषत्वदस्थितेः अशेषत्वदस्थितिर्यस्य सर्वान्तर्यामिणइत्यर्थः अनेननवननः
कथमपिनमोक्षइति सूचितं किंचित्वन्मृत्कंचिकीर्षोस्तस्यैवंप्रेरणयासीतान्वेतीतिसूचितं ८ सराघवः सुग्रीवमैत्रीं कृत्वावालिनंनिहत्य
तंप्रसिद्धपराक्रमंसुग्रीवमेववानराणामधिपतिंचकार अनेनरामस्यकृतोपकारत्वात्तन्निर्वर्तनंसुग्रीवः सर्ववानरैर्लंकागत्यर्थमिति

ततोऽनिदर्शनात्मजोरिपुंनिरीक्ष्यलोकत्रयकंटकाक्रमम् वक्तुंप्रचक्रेरघुनाथसत्कथांक्रमेणरामंमनसास्मर
न्मुहुः ७ शृणुस्फुटंदेवगणाद्यभिग्रहेरामस्यदृतोःहमशेषत्वदस्थितेः यस्याखिलेशस्यदृनाधुनात्वयाभार्यासतना
शायशत्रवेवसदृविः ८ सराघवोभ्येत्यमतंगपर्वतंसुग्रीवमैत्रीमनलस्यसन्निधौ कृत्वैकबाणेननिहत्यवालिनंसुग्रीव
मेवाधिपतिंचकारतं ९ सवानराणामधिपोमहाबलोमहाबलैर्वानरयूथकोटिभिः रामेणसाकंसहलक्ष्मणेनभो
प्रवर्षणेमर्षयुतोवतिष्ठते १० संचोदितास्तेनमहाहरीश्वराधरासृतोमार्गयितुंदिशोदश तत्राहमेकःपवनात्मजः
कपिःसीतांविचिन्वन्जनकैःसमागतः ११ दृष्टामयापद्मपलाशलोचनासीताकपित्वाहिपिनंविनाशिनम् दृष्ट्वा
ततोहंरभसासमागतान्योहंतुकामान्धृतचापसायकान् १२ सूचितंमिवभार्याहारिणंत्वन्योऽप्यधिकबलंवालिनंयोह

नत्वान् सत्वांसर्वथाहनिष्यत्येवेतिनसूचितम् ७ भोदृतरावणसंबोधनंप्रवर्षणेतदाख्येपर्वते ऽमर्षयुतस्त्वद्विषयकोधयुतो वतिष्ठते १० धराप्रतो
ज्ञानकीं अनेनकिमागतइत्यस्यचोत्तरंदत्तं ११ वननाशकारणमाह कपित्वादितिचंचलस्वभावत्वादित्यर्थः राक्षसहननहेतुमाह दृष्ट्वेति १२

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

वपुः स्वशरीरं परिरक्षितं तत्रहेतुः प्रियोहीति १३ त्यक्तागतं ब्रह्मास्त्रमितिशेषः बद्धइवागतः तथागमनेहेतुर्हितंप्रवक्तुकामइतितत्रतत्रचनेकिन्निमित्तमत आह करुणेति १४ विवेकतः विवेकेनसदसद्विवेकेनलोकस्यगतिं धर्मात्स्वर्गोऽधर्मान्नरक इत्येवंरूपांविचार्यराक्षसींबुद्धिंत्यजेत्यर्थः संसृतेः संसाराद्योमोक्षस्तस्यहेतुर्कीहेतुभूतांविनयादित्वादीदृक्ईदृशींदेवींदेवमोक्षांगतिंमार्गेपरपी

मयाहतास्त्रेपरिरक्षितंवपुःप्रियोहिदेहोऽखिलदेहिनांप्रभो ब्रह्मास्त्रपाशेननिबध्यमानतःसमागमन्मेधनिनादनामकः १३ स्पृष्ट्वेवमांब्रह्मवरप्रभावतस्त्यक्तागतंसर्वमवैमिराघव तथाप्यहंबद्धइवागतोहितंप्रवक्तुकामःकरुणारसार्द्रधीः १४ विचार्यलोकस्यविवेकतोगतिंनराक्षसींबुद्धिमुपेहिराघव दैवींगतिंसंसृतिमोक्षहेतुकींसमाश्रयात्मंतहितायदेहिनः १५ त्वंब्राह्मणोत्कृत्तमवंशसंभवःपौलस्त्यपुत्रोऽसिकुबेरबांधवः देहात्मबुध्यापिचपश्यराक्षसोनास्यात्मबुध्याकिमुराक्षसोभवान् १६

तोनिवृत्तिरूपंमार्गंसमाश्रयदेहिनः स्वस्यात्यंतहितायेत्यर्थः १५ ननुतस्मिन्मार्गेममनाधिकार इतिचेन्नब्राह्मणत्वादिनातत्सत्वमित्याह त्वमितिउत्तमवंशसंभवत्वस्यविवरणंपौलस्त्यपुत्रोऽसीति यदितेदेहएवात्मेतिबुद्धिस्तयाऽपिपश्यविचारयत्वंराक्षसोनासिउत्तमवंशसंभवत्वेनब्राह्मणत्वादिनिभावः आत्मबुध्यादेहातिरिक्तआत्मेतिबुध्याराक्षसोनहिभवसीतिकिमुवक्तव्यमितिशेषः १६ ५

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

एवंसर्वथाराक्षसत्वाभावंप्रसाध्याह शरीरेति शरीरंस्थूलंबुद्धिःसूक्ष्मशरीरं इंद्रियाणिचक्षुरादीनितज्जन्यादुःखसंततिराधिव्याधिजादुःखेत्कपलक्षणंकामादेरपिसातेनवननेषांचित्तधर्मत्वात् खंचनदाश्रयश्चित्तन्नेतिशेषपूरणेनव्याख्येयंतस्याचेतनत्वादितिभावः नन्वात्मनएवदुःखाद्यस्तइतिनचैवतदतआहतवनिर्विकारतः विकाराभावोनिर्विकारंततः तवविकाराभावा

शरीरबुद्धींद्रियदुःखसंततिर्नतेनचलंतवनिर्विकारतः अज्ञानहेतोश्चतयैवसंततेरसत्त्वमस्याःस्वप
नोहिदृश्यवत् १७

तंदुःखादिमत्वेचविकारप्रसंगः एवंचात्मनोऽविक्रियत्वप्रतिपादकश्रुतिविरोधस्तांश्चश्रुतयःपूर्वंबहुशोलिखिताः नन्वेवमहंदुःखीत्यादिप्रतीतेः कागतिरत्राह अज्ञानहेतोरितिस्वपतःपुरुषस्यप्रतिभासमानस्यापिदृश्यस्य यथासत्वंतथाआत्मस्वरूपाज्ञानरूपाद्धेतोर्भासमानायाअस्याःसंततेर्दुःखसंततेर्वस्तुतोऽसत्त्वमेवेवंचार्हदुःखीत्यादिप्रतीतिःस्वप्नकालिकतत्तत्प्रतीतिवद्भ्रमएवेति
भावः१७

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

नन्वेवं सत्यंवस्तु किमपिनास्त्यवकिंअस्तीत्याह ददंतुसत्यंतवनास्तिविकियाविकारहेतुर्नचनेदयत्वनः यथानभः सर्वगतंनलिप्यतेनथाप्यवान्देहगतोः पिसूक्ष्मकः देहेंद्रियप्राणशरीरसंगतस्त्वात्मनिबुध्याखिलबंधभाग्भवेत् १८ चिन्मात्रमवाहमजोहमक्षरोत्यानंदभावोहमि तिप्रमुच्यते देहोऽप्यनात्माप्रथिवीविकारजानप्राणआत्मानिलएषएवसः १९ शरीरंस्थूलंतत्संगतस्तदविवेकाग्रहात् ते षवणात्मबुद्धिस्तयाखिलबंधभाग्भवेत् अविवेकएवमुख्यंसंसारकारणमितिभावः १८ ननुनर्हिमुक्तिर्दुर्लभेतिशंकायांतत्कारणमाह चिन्मात्रमिति विवेकज्ञानएवमोक्षकारणमितिनमाह तत्राद्यार्धेनात्मनिजडुवैधर्म्यमुक्तम् अजत्वेनोत्पत्तिराहित्यंअक्षरत्वेना विनाशित्वम् आनंदभावः तद्रूपः देहादौनहैधर्म्यमाह देहोपीतिप्रथिवीविकारैस्तत्सरमाणुभिर्जनितइतिअनात्मा अनेनाचेतन त्वमन्यत्रादिवैधर्म्यमुक्तंप्राणोप्यात्मानयतएषोबहिर्दृश्यमानोजडोः निलएवसप्राणोयः प्राणः सवायुरितिश्रुतेः १९ ७ ७

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

मनोपिनात्मेत्याह मनोपीतिनोइत्यस्यात्मेतिशेषः नातस्तत् अहंकारस्यविकारः नचापिबुद्धिरितिबुद्धिरहंकारोपिनात्मा यतः प्रकृतेर्विकारान्नाहनोजायतइतिप्रकृतेर्विकारजाआत्मनिउक्तमेववैधर्म्येदार्ढ्यायपुनराह आत्मेत्यादिसएवेश्वरः अनेननेननानेकत्वनेतिदर्शितम् २० निरंजनइत्यस्यैवव्याख्यासदाउपाधितोमुक्तः उपाधिभूतचित्तधर्मैर्दुःखादिभिरलिप्तइत्यर्थः एवमात्मानंज्ञा

मनोप्यहंकारविकार एवनोनचापिबुद्धिःप्रकृतेर्विकारजा आत्माचिदानंदमयोविकारवान्देहादिसंघाद्भिन्नइश्वरः १९ निरंजनोमुक्तउपाधितः सदाज्ञात्वैवमात्मानमितोविमुच्यते अतोहमात्यंतिकमोक्षसाधनंवक्ष्येशृणुघावहितोमहामते २१ विष्णोर्हिमत्किंकविशोधनंधियस्तन्नोभवेज्ज्ञानमतीवनिर्मलम् विशुद्धतत्त्वानुभवोभवेत्ततः सम्यग्विदित्वापरमंपदंव्रजेत् २२

त्याइतःसंसारादिमुच्यतेनान्यादृशज्ञानमेवकथंस्यात्तत्राहातोहमितिमोक्षस्यात्यंतिकंसाधनंमत्तेनसाधनमित्यर्थः २१ मतिज्ञानमाहविष्णोर्हीतिधियश्चित्तस्यनित्यानित्यविवेकद्वाराज्ञानेआत्माचिदानंदमयइत्यादिनोक्तंततः तद्विषयनिदिध्यासनतः विशुद्धतत्त्वानुभावोभवेत् अपरोक्षात्साक्षात्कारोभवेत् ततपरमंपदंब्रह्मसायुज्यम् २२ ७. ७. ६ ७. ६.

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

त्पर्संहरति अतइति यस्यमानिर्ज्ञानसाधनंराविष्णुरयमेवेनद्वाधकेविशेषणे हरिरमापतिमिति ननुदशरथपुत्रोयंनसदित्यत्राह
प्रकृतेःपरमित्यादिदशरथपुत्रत्वादिनुकल्पितमित्याशयः मौर्ख्येअयंमनुष्यइतिबुद्धिरूपंसत्कृतांगवृत्तेनभावनांनाविसृज्यभजस्व
संप्रतियुक्तंभजनप्रकारमाह सीतामिति २३ अथव्यतिरेकमुखेनतत्तद्भावनाप्रकारमाह रामभिनिन्हदिस्थमिश्रनेनोनर्पीपितयाप्रे

अतोभजस्वाद्यहरिंरमापतिंरामंपुराणंप्रकृतेःपरंविभुम् विसृज्यमौर्ख्यंहृदिशंचुभावनांभजस्वरामंशरणागत
प्रियम् सीतांपुरस्कृत्यसपुत्रबांधवंरामंनमस्कृत्यविमुच्यसेभयात् २३ रामंपरात्मानमभावयन्जनोभक्तथा
हृदिस्थंसरूपरूपमद्वयम् कथंपरंतीरमवाप्नुयाज्जनोभवांबुधेर्दुःखतरंगमालिनः २४ नोचेत्प्रमज्ञानम
येनवह्निनाज्वलंतमात्मानमरक्षितारिवत् नयस्यधोधःस्वकृतैश्चपातकैर्विमोक्षशंकानचतेभविष्य
ति २५ श्रुत्वामृतास्वादसमानभाषितंतद्वायुसूनोर्दशकंधराःसरःअमृष्यमाणोःतिरुषाकपीश्वरंजगा
दरक्तांतविलोचनोज्वलन् २६

रकत्वमुक्तम् सरूपरूपोःद्वितीयोमत्तोरकइत्येवमभावयन्नितियावत्दुःखरूपास्तरंगमालायस्यतस्य २४ नोचेत् मुदुक्ताकरणेते
नज्वलंतमात्मानमरक्षिता लुप्तरूपंकिंचस्वकृतैःसीताहरणादिभिरिरिवत् आत्मानमधोधोनयसिनश्चसीत्यर्थेआर्षम् वि
मोक्षशंकानत्संभावनापिनभविष्यतीत्यर्थः २५ अमृतास्वादेतिनदास्वादेनसमानआस्वादोयस्यतादृशंभाषितमित्यर्थः
२६

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

वनेचरःसुग्रीवःकेषांमध्येऽतिशयितोनकेषामपीत्यर्थः २७ विवृद्धकोपेनकरणेनेत्यर्थः अस्करंदहन्निवाहंतिशेषः२८ अथमेत्यत्र
कोधातिशयेनदूरात्संबोधनम्पुनः २९ पार्श्वेस्थितंराक्षसमित्यन्वयःखंडशःकुर्वितिशेषःअस्करस्यमभमित्राणिबांधवाश्चपश्यंतु ३०
हेराजन् अयंपररराजस्योल्कृष्टराजस्यशत्रुराजस्यवावानरोवधयोग्योनभवेत् प्रतापयुक्तैराजभिर्वधयोग्यतासंभावनमप्यनु

कथंममाग्रेविलपस्यभीतवन्पूर्वंगमानामधमोऽसिदुष्टधीःकएषरामःकतमोवनेचरोनिहन्मिसुग्रीवयुतं
नराधमम् २७ त्वांचाद्यहत्वाजनकात्मजांततोनिहन्मिरामंसहलक्ष्मणंततः सुग्रीवमग्रेबलिनंकपीश्वरं
सवानरैर्हन्म्यचिरेणवानर श्रुत्वादशग्रीववचःसमारुतंविवृद्धकोपेनदहन्निवासुरम् २८ नमेसमारावण
णकारयोधमारामस्यदासोहमपारविक्रमः श्रुत्वातिकोपेनहनूमतोवचोदशाननोराक्षसमेकमब्रवीत्
२९ पार्श्वेस्थितंमारयखंडशःकपिंपश्यंतुसर्वेसुरमिवबांधवाः निवारयामासुतताविभीषणोमहाबलः
रसायुधमुद्यतवधं ३० राजन्वधार्होनभवेत्कथंचनप्रतापयुक्तैःपरराजवानरः हतस्त्वमित्वानरदूतवार्तिकोवा
निवेदयेन् रामायत्वंयमुद्दिश्यवधायसमुपस्थितः ३१ चिंतंदूतत्वाल्किंपुनर्वधइतिभावः अयंप्रतापयुक्तैरिंद्रजिदादि
भिरपिवधयोग्योनेतिनवृथाप्रयासउक्तिव्यंग्यंवधेबाधकांतरमप्याह हतेदूतिवार्तांसीतावार्तांनिवेदयेत्रामायेत्यन्वयः यंरामस्यत्वं
वधायसमुपस्थितः यंरामंमुद्दिश्यत्वमात्मवधायसमुपस्थितःआत्मवधार्थंनदागमनेछावान्सन्स्वच्छंदः कथमत्रागच्छेदितिभू
दोऽर्थः३१

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

त्पर्संहरति अनइति यस्यमनिर्ज्ञानसाधनंसविष्णुरयमेवेनद्वाधकेविशेषणे हरिंरमापतिमिति ननुदशरथपुत्रोयंनसदित्याह
यत्कृतेः परमित्यादिदशरथपुत्रत्वादिनुकल्पितमित्याशयः मौर्ख्यंअयंमनुष्यइतिबुद्धिरूपंतत्कृतांगवृत्तेनभावनांचविसृज्यभजस्व
संपतियुक्तंभजनप्रकारमाह सीतामिति २३ अथव्यतिरेकमुखेनतत्तद्भावनाप्रकारमाह रामंमनिन्द्रदिस्थमित्यनेनोनयोपिनयाप्रे

अनोभजस्वाद्यहरिंरमापतिंरामंपुराणंपरकृतेःपरंविभुम् विसृज्यमौर्ख्यंहृदिशत्रुभावनांभजस्वरामंशरणागत
प्रियम् सीतांपुरस्कृत्यसपुत्रबोधवोरामंनमस्कृत्यविमुच्यसेभयात् २३ रामंपरात्मानमभावयन्जनोभक्त्या
हृदिस्थंस्वरूपमद्वयम् कथंपरंतीरमवाप्नुयाज्जनोभवांबुधेर्दुःखतरंगमालिनः २४ नोचेत्प्रमज्ञानम
येनवह्निनाज्वलंतमात्मानमरक्षितारिवत् नयस्यधोधःस्वकृतैश्चपातकैर्विमोक्षशंकानचतेभविष्य
ति २५ श्रुत्वामृतास्वादसमानभाषितंतद्वायुसूनोर्दशकंधरोऽरुरःअमृष्यमाणोऽतिरुषाकपीश्वरंजगा
दरक्तेक्षणविलोचनोज्वलम् २६

रकत्वमुक्तम् स्वरूपोऽहितीयोमत्तेरकइत्येवमभावयन्नितियावत्दुःखरूपास्तरंगमालायस्यतस्य २४ नोचेत् मुदुक्ताकरणेते
नज्वलंतमात्मानमरक्षिता लुप्तिरूपंकिंचस्वकृतैःसीताहरणादिभिरिरिवत् आत्मानमधोधोनयसिनश्यसीत्यर्थंआर्षम् वि
मोक्षशंकानत्संभावनापिनभविष्यतीत्यर्थः २५ अमृतास्वादेतिनद्यास्वादेनसमानआस्वादोयस्यतादृशंभाषितमित्यर्थः
२६

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

वनेचरःसुग्रीवः केषांमध्येऽतिशयितोनकेषामपीत्यर्थः २७ विवृद्धकोपेनकरणेनेत्यर्थः अस्करं दहन्निवाहेतिशेषः२८ अधमेत्यत्र
कोधातिशयेनदूरात्संबोधनम्पुनः २९ पार्श्वेस्थितंराक्षसमित्यन्वयः खंडशःकुर्वितिशेषः अस्करस्यमभमित्राणिबांधवाश्चपश्यंतु ३०
हेराजन् अयंपररजस्योत्कृष्टराजस्यशत्रुराजस्यवावानरोवधयोग्योनभवेत् प्रतापयुक्तैराजभिर्वधयोग्यतासंभावनमप्यनु

कथंममाग्रेविलपस्यभीतवत्पूर्वंगमानामधमोऽसिदुष्टधीःकएषरामःकृतमोवनेचरोनिहन्मिसुग्रीवयुतं
नराधमम् २७ त्वांचाद्यहत्वाजनकात्मजांततोनिहन्मिरामंसहलक्ष्मणंततः सुग्रीवमग्रेबलिनंकपीश्वरं
सवानरैर्हन्म्यचिरेणवानर श्रुत्वादशग्रीववचःसमारुतिर्विवृद्धकोपेनदहन्निवासुरम् २८ नमेसमारावृण
णकारणोधमारामस्यदासोहमपारविक्रमः श्रुत्वातिकोपेनहनूमतोवचोदशाननोराक्षसमेकमब्रवीत्
२९ पार्श्वेस्थितंमारयखंडशः कपिंपश्यंतुसर्वेसुरमिवबांधवाः निवारयामासततोविभीषणोमहाबलः
रसायुधमुद्यतवधं ३० राजन्वधार्होनभवत्कथंचनप्रतापयुक्तैःपरराजवानरः हतस्मिन्वानरेदूतवार्तांकावा
निवेदयेन रामायत्वंयमुद्दिश्यवधायसमुपस्थितः ३१ चिंतंदूतत्वाल्किंपुनर्वधइतिभावः अयंप्रतापयुक्तैरिंद्रजिदादि
भिरपिवधयोग्योनेतिवृथाप्रयासइतिव्यंग्यंचवधेबाधकांतरमप्याह हतेइतिवार्तांसीतावार्तांनिवेदयेत्रामायेत्यन्वयः यंरामस्यत्वं
वधायसमुपस्थितः यंराममुद्दिश्यत्वमात्मवधायसमुपस्थितः आत्मवधार्थंनदागमनेछावान्सन्स्वच्छंदः कथमत्रागच्छेदितिभू
दोऽर्थः३१

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

आयास्यतीतिच्छेदः ३२ ततोयुद्धंत्वदभिलषितंभवेत् ३३ महामानः प्रातिपूर्वकोममेदमत्कपादेयमित्यभिमानः ३४ सर्ववानरयूथपाः पश्यंतु

अतोवध्यमंकिंचिदन्यच्चिंतयवानरे सन्निरोगच्छतुहरिर्येदृक्षाःयास्यतिद्रुतम् ३२ रामःसुग्रीवसहितस्त
तोयुद्धंभवेत्तव विभीषणवचःश्रुत्वारावणोऽब्रवीत्तदा ब्रवीत् ३३ वानराणांहिलांगूलंमहामानोभवेत्किल
अतोवस्त्रादिभिःपुच्छंवेष्टयित्वाप्रयत्नतः ३४ वह्निनायोजयित्वैनंभ्रामयित्वापुरेभितः विसर्जयतपश्ये
तुसर्ववानरयूथपाः३५ तथेतिभाषणपंदृश्यवस्त्रैरन्यैरनेकशः तैलाक्तैर्वेष्टयामासुर्लांगूलंमारुतेर्दृढम्
३६ पुच्छाग्रेकिंचिदनलंदीपयित्वाःथराक्षसाः रज्जुभिः सुदृढंबध्वाधृत्वातबलिनोःक्रराः३७ समंता
द्भ्रामयामासुश्चोरोयमितिवादिनः तूर्यघोषैर्घोषयंतस्ताडयंतोमुहुर्मुहुः३८ हनूमतापिनत्सर्वंसोढंकिं
चिच्चिकीर्षुणा गत्वातुपश्चिमद्वारसमीपंतत्रमारुतिः ३९ सूक्ष्मोबभूववंधेभ्योनिःसृतःपरिरण्यसौ बभू
वपर्वताकारस्ततउत्पत्योगोपुरम् ४० तत्रैकस्तंभमादायहत्वातान्रक्षिणःक्षणात् विचार्यकार्यशेषंसप्रासो
दायाद्गृहाद्गृहम् ४१ उत्पत्योत्पत्यसदीप्तपुच्छेनमहताकपिः ददाहलंकामखिलांसाट्टप्रासादतोरणाम् ४२

दग्धपुच्छमेनमिनिशेषः ३५ ३६ ३७ ३८ किंचित्नगरदाहम् ३९ सूक्ष्मोभूत्वाबंधान्निःसृतःततःपुनरपिपर्वताकारोवभूवततोगो

पुरंपुरद्वारमुत्पत्यतत्रविद्यमानमेकंस्तंभम् ४० कार्यशेषंलंकादाहरूपम् ४१ ४२ ७. ७. ७. ७. ७.

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

भोरक्षिणोवोयुधाकंभयंवानरेभ्यस्ताडनजंमास्क अतोमम्राज्ञयागत्वांगदमुख्यान्वानरान्नृत्यद्भुयुधान्रामसुग्रीवावाकारयतदनि
र्शेषः इत्युक्त्वाममांनिकंमत्समीपंतानानयध्वम् ३१ ३२ ३३ अनीवद्दृष्टास्तेरामसुग्रीवलक्ष्मणाःयुधान् स्वसमीपागमनायत्व

नसमर्थोस्मनोदेवीदृष्टासीतेतिनिश्चितम् रक्षिणोवोभयंमास्कगत्वाब्रूतममाज्ञया ३१ वानरानंगदसुख्या
नानयध्वंममांनिकम् श्रुत्वासुग्रीववचनंगत्वातेवायुवेगतः ३२ हनूमत्प्रमुखानूचुर्गच्छतेश्वरशासनात्
द्रष्टुमिच्छतिसुग्रीवःसरामोलक्ष्मणान्वितः ३३ युध्यानतीवदृष्टास्तत्वरयंतिमहाबलाः तथेत्यवरमासाद्य
ययुस्तेवानरोत्तमाः ३४ हनुमंतपुरस्कृत्ययुवराजंतथांगदम् रामसुग्रीवयोरग्रेनिपेतुर्मुविसत्वरम् ३५
हनूमान्राघवंप्राहदृष्टासीतानिरामया साष्टांगप्रणिपत्याग्रेरामपश्चाद्धरीश्वरम् ३६ कुशलंप्राहराजेंद्र
जानकीत्वांशुचान्विता अशोकवनिकामध्येशिंशपामूलमाश्रिता ३७ राक्षसीभिःपरिवृतानिराहारा
कृशाम्लभा हारामरामरामेतिशोचंतीमलिनांबरा ३८ एकवेणीमयादृष्टाधरेणाश्वासिनाशुभा दृष्ट
शारवांतरेस्थित्वासूक्ष्मरूपेणतेकथाम् ३९

रयंति ३४ ३५ भूसंबंधोत्तरंराघवाश्वासनायपूर्वंदृष्टासीत्याह ततःक्रमेणरामसुग्रीवौप्रणिपत्य ३६ जानकीकुशलंप्राह्त्याह शत्याथे
कन ३७ हाइतिशोकव्यंजकमात्रम् ३८ जन्वारभ्यतत्कथांब्रुवतामयासूक्ष्मरूपेणदृष्टशारवांतरेस्थित्वाशनैराश्वासितेत्यन्वयः ३९ ७

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

अस्यर्थेविस्तरेणदंडकागमनादिकथोक्तं निशेषः त्वयिरहितेदेशांतरंगतेसतिजानक्याद्दशाननेनहरणमित्यन्वयः ४० वालिनिबर्हणंच
कृत्वायथासुग्रीवेणमैत्रीसफलाकृतेतिशेषः ४१ ४२ ४३ ४४ सःयेनोक्तंसइत्यर्थः ४५ ४६ ४७ तेनअंगुलीयकलाभेनेआसःसेव

रूकां.

जन्मारभ्यतवात्यर्थंदंडकागमनंतथा दशाननेनहरणंजानक्यारहितेत्वयि ४० सुग्रीवेणयथामैत्रीकृत्वावा
लिनिबर्हणम् मार्गणार्थंचवैदत्त्वाःसुग्रीवेणविसर्जिताः ४१ महाबलामहासत्त्वाहरयोजितकाशिनःगताःस
र्वत्रसर्ववैनत्वैकोऽहमितागतः ४२ अहंसुग्रीवसचिवोहासोहराघवस्यहि दृष्टायज्ञानकीमार्ग्यात्वयासः
फलितोऽद्यमे ४३ इत्यूदीरितमाकर्ण्यसीताविस्फारितक्षणा केनवाकर्णपीयूषंश्रावितंमेशुभाक्षरम्
४४ यदिसत्यंतदायातुमद्दर्शनपथंतुसः ततोहंवानराकारःसूक्ष्मरूपेणजानकीम् ४५ प्रणम्यप्राञ्जलिर्भूत्वो
दूरादेवस्थितःपृष्टोऽहंसीतयाकस्त्वमित्यादिबहुविस्तरम् ४६ मयासर्वंक्रमेणैवविज्ञापितमरिंद
म पश्चान्मयार्पितंदेव्यैभवदंगुलीयकम् ४७ तेनूमामतिविश्वस्तावचनंचेदमब्रवीत् यथाद्दष्टा
स्मिहनुमन्पीड्यमानादिवानिशम् ४८ राक्षसीनांतर्जनैस्तत्सर्वं कथयराघवे मयोक्तेदविरामोऽपि
त्वच्चिंतापरिनिष्ठितः ४९ परिशोचत्यहोरात्रंत्वद्वार्त्तांनाधिगम्यसः इदानीमेवगत्वाऽहंस्थितिंरामायनिर्ब्रुवे ५०

कइत्यतिविश्वस्तारात्रसीनांतर्जनैःपीड्यमानायथाद्दष्टास्मितसर्वंपीडनंराघवेकथय ४८ त्वच्चिंतापरिनिष्ठितःत्वच्चिंतायांस्थितः ४९ त्वद्व

२०

[OrderDescription]
,CREATED=18.10.19 10:06
,TRANSFERRED=2019/10/18 at 10:11:50
,PAGES=15
,TYPE=STD
,NAME=S0002067
,Book Name=M-444B-ADHYATAMRAMAYAN
,ORDER_TEXT=
,[PAGELIST]
,FILE1=00000001.TIF
,FILE2=00000002.TIF
,FILE3=00000003.TIF
,FILE4=00000004.TIF
,FILE5=00000005.TIF
,FILE6=00000006.TIF
,FILE7=00000007.TIF
,FILE8=00000008.TIF
,FILE9=00000009.TIF
,FILE10=00000010.TIF
,FILE11=00000011.TIF

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

FILE12=00000012.TIF
,FILE13=00000013.TIF
,FILE14=00000014.TIF
,FILE15=00000015.TIF
,

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection